

ΕΥΑΓΟΡΑΣ

Ιωάννης Πολέμης

Μετά την μάχην

Ἐμμετρος μονόλογος

εφ. *Ευαγόρας*, Λευκωσία

20 Δεκεμβρίου 1897, σ. 5

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΜΑΧΗΝ

ΕΜΜΕΤΡΟΣ ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ

«**Ε** σιγνή¹ περισσά ἀθροισαν, πῆς τὸ βῆθος ὄθρα. Πέξῃ πα-
ράθωρον, ἢ πῆ ἀνεκλήντου ἡμεκλινῆς ἢ **Μ** ἢ τ η ρ. με τὴν
κίμην λαλωμένην, κρῖπτες τὸ πρῶσιπον ἔντος τῶν χερσῶν
τῆς ἐν ἀπείρῃ Ἰερηνιάδας. Ἐπὶ τοῦ ὀπίου τῆς ὕβρας ἔστακα
νέαν, τελευτημένη, κρατοῦσα ἐφημερίδα.

«**Μ** **Μ** ἢ τ η ρ. (ὕπερπεριμένη, πρῶς τὴν νεάνιδα).

Εἴπες πῶς ἔπος νεκρῶς ἴστω δομοκῶ τῆ μάχῃ;
(ὕπερπεται. ἢ νεάνης ἐξέρχεται)

Οἱ κίμποι ἐν ἐπένοσαν, δὲν ἐελοφῶν οἱ βράχοι
μιὰ τέτοια ἀτίμητη ζωῆ, τέτοια ἐδοθημένη νεότη;
Τὰ βροντερὰ σαλπίσματα, τῶν κανονίων οἱ κροτοί,
τὰ μαύρα βόλια κ' οἱ καννοὶ τοῦ ἐπιήσαν τὸν ἄγγρα,
ἐξήσανα κ' ἐπείρωσαν τὴ χώρα πέρα ὡς πέρα
κί οὔτε νερῶ ἀσταλαγματιά κί οὔτ' ἓνα ὄκρου ἐβρόθῃ.
Τέσο τῆς μάχης ἤρωτιὰ καὶ τοῦ πολέμου ἡ μὴ
σκοτίζει καθὲ λογισμῶ καὶ καθὲ πόθῳ οὐανί
πῶς λαχμονοῦν οἱ μοχθηταὶ καὶ τῆ μητέρα ἐκείνη;

(μετὰ τινα σιγῆν)

Πατὴρ μου, πῶς νὰ κίττασαι; ποῖ ματωμένο χῶμα
βλαστάνει ἀπὸ τῆ σαρκά σου; τὸ λιγερὸ σου σῶμα,
πῶς με καυμοῦς τ' ἀναθρεψῆ καὶ τόδα να τρανέψῃ.
Τὴλπιζα πῶς ματωμένο, ἔσταν ἔρημιὰ, ὅα θρεψῆ
ἔρπεια τοῦ κίμπου ἀχόρταγα κί ὀλομαυρα κορκαία;

(μετὰ τινα σιγῆν, καθ' ἣν κλάζει)

Μὲ τοῖτ' ἢ φλόγα τοῦ καίμῳ ... ἔστα μάτια μου φαράκια
τὰ δάκρυα ἀνεδείκνουνε ... ὀχτιὰ μονομερίδα
ἢ λυπη τρῶσι τὰ σπλάγχνα μου ... ἢ αἰ οὐ, καὶ οὐ, πατρίδα,
πῶς κωμορῶσαι καὶ λῆς πῶς ἴταναι παιδιά σου
ἔσσι γιὰ σὲ παλιήσαν, δὲν ἔχικε ἔσταν καρδιά σου
εἶν ἔναν ἀναστεναγμένον οὔτ' ἓνα ὄκρου μόνο!
Ἄν ἴδουσαν μᾶνα ἀκλιθῆ ἢε νάνιωθες τὸν πόνο
πῶς νεώθῳ ἐγὼ ἔστα σπλάγχνα μου. . . τὴ θ' εἶμι τῆ μεγάλῃ
ὅα ἔρπεινες τὸ γῶμά σου λουλούδια νὰ μὴ βγάλῃ,
ὅα νάνιωθες τὸν ἦλιο σου σὲ νεῖρη ἀριεμμένα,
ὅα νάνιωθες τ' ἀστερία σου να μὴ φαῖ κανένα,
καὶ σὲ στερῆ καὶ θάλασσα ὅα νάνιωθες σκοτάδι
γιὰ νῆν' αὐτὸ τὸ πένθιμο τῆς λύπης σου σιμάδι ...
Κοῦ κχορπίσεις καὶ γενίτες τὰ ὄνειρα τὰ πλάνα—
Ἦες μου πατρίδα ἀνεσπλάγχνη, πῶς λῆς πῶς ἔσαι μᾶνα,
τὸ γυῖο μου εἶν τὸν γεννησῆς ἔς τὰ παιδικὰ τὸν χρόνια
εἶν τὸν ἐνανοῦρτες; με καρδιοκτύπια αἰώνια
εἶν τὸν ἐμεγάλωσες; σὺ τεύθωκες τὸ γάλα
πῶς βγῆκε ἀπὸ τὰ στήθη μου;

Μ ἄνερατα μεγάλα
τόσους λεβένταις γέλοσας καὶ πλάνεσας καὶ πῆρας
κ' ἔμειναν μᾶνας ἐρημίας κ' ἔμειναν ἄρησις χηραίς.
Κ' ὅταν γιὰ σὲ σκοτώθηκαν αὐτὰ πῶς λῆς παιδιά σου
χομογελῶντας ἔφυγες ...

Σκληρὴ πατρίδα, σάσου
ν' ἀκούσης σὺ, ἢ μητριά, τὸν πόνο τῆς μητέρας;
Ἄν ἔσαι φῶς ν' ἀποσβαστῆς κί ἂν ἔσαι ἄγνος ἄγρας
να ἔρπεισαι γὰν τὰ στοιχεῖα σ' ὀργαθῶμονο λογγο,
κί ἂν εἶται λάμια ἀχόρταγα κ' ἐγεννησες με βράγα
κ' ἔκανες γυῖο κ' ἐπονεσες γιὰ να τὸν μεγαλιώσας
να σὺ τὸν φέρουσε νεκρῶ τὸν πόνο μου νὰ νεώσας!!

(Ἄκουσεται ἀπὸ τῆς ὁδοῦ θύρουβος καὶ φωνὰ ἀποδοκιμα-
σείας. Εἶνε λιποτάκτης, τὸν ὄπουον ὀπλοχόσων εἰς τὸ στρατο-
δικεῖον. «**Μ** μῆτηρ, πληροῦσῆς εἰς τὸ πικρῶθουρον καὶ παρα-
τηρεῖ. εἶτα βυθισμένη εἰς ἀκίψεις ἔρχεται εἰς τὸ μέρος τῆς
σιγῆς.)

Πῶς; λιποτάκτης ἐφυγεν αὐτὸς ἀπὸ τῆ μάχῃ
καὶ τὴν τιμὴν τοῦ ἐπράδωκε λίγη ζωὴ γιὰ νᾶχη;

(Ὁ θύρουβος ἐπαναλαμβάνεται, ἢ **Μ** ἢ τ η ρ ἀκούει)

Τοῦ κόσμου ἢ ἀγανάκτησις εἶν ἢ βοή ἐκείνη
ἄλλος με κατοφρονῆσαι ἔς τὸ πρόσωπο τὸν φῶναι,
ἄλλος τὸν σπρωχῆ με θυμὸ κί ἄλλος τοῦ λῆσι; σὲ εἶδα
τὴν ὥρα αὐτῆ πῶς πρῶθωκε τῆ δυστυχῆ πατρίδα! ...

(μετὰ τινα ἀκίψην)

Πατρίδα ... Τί εἶν' αὐτὴ ἢ πατρίς πῶς τ' ὄνομα τῆς μόνο
μ' ἔκανε κί ἀνετρέψισσα; εἶνε βουνα καὶ κίμποι;
εἶνε τ' ὄγερὶ πῶς φασᾶ; εἶνε τὸ φῶς πῶς λάμπει;
ἢ μὴ μῆσα ἔς τὰ σπλάγχνα μας, ἔς τὸ αἷμα, ἔς τὴν καρδιά μας
πορμένη ἀπ' τῆ μητέρα μας, δομένη ἔς τὰ παιδιά μας
εἶνε μιὰ δεύτερη ψυχὴ κί εἶν ἢ πατρίς ἐκείνη,
πῶς καθὲ ἀγάπῃ φευτικῆ ἀνογηλᾶ καὶ οὐάνει
καὶ πῶς ἐπιτᾶ ἔς τὴ ἀκίψῃ μας τὸν πῶο μεγάλο πόθο;
Ὀ! ναί, μολε; ἀντίρροσα τὸν λιποτάκτη νεώθῳ
εἶν τῆ δεύτερη ψυχὴ μῆσα μου ν' ἀρτεῖται,
εἶν ἢ πατρίδα πῶς μίλει κ' ἐκδέχεται γυροῦσι, ...

(1) λιποτάκτης ... ὀθανοτῆς ἔς τὸ λιποτάκτη! ... Ὀ γυῖός μου
ἔσσογισσε, παρήτησε καθὲ καλὸ τοῦ κόσμου
γι' αὐτὴ τῆ δεύτερη ψυχὴ πῶς ἀθανάτη ἰπομένη.
Τὸν βλέπω ἔμπρός ἔς τὰ μάτια μου.

(ὡς νὰ ἀναεμεύεται)

Ὀ! πῶς τὸν ἀμορραῖνει

Τὴ βόλι πῶς τοῦ πῆρας τ' ἀνδρειωμῆσῃ στήθη,

ἢ δοξᾶ πῶς τοῦ ἀτόλιος, τὸ αἷμα πῶς ἐχῶθῃ!

(εἶναι ἀρμονιζομένη)

Σὶ σὲ πατρίδα μου γροσσεῖ τὴν ἐμμετρῆ τὴν ἀκόμη
κ' ἐγὼ σ' ἔκαταράτακα! ...

(γονυπετεῖ)

Πατρίδα μὲ συγγνώμη!

ΓΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ